

משפטים

מִשְׁפָּטִים

לְמֹשֶׁה

לְעֵינֵי הַיְהוָה

לְמֹשֶׁה

לְעֵינֵי הַיְהוָה

וְכִי יִמְכַר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאִמָּה לֹא תִצֵּא כִצֵּאת הָעֲבָדִים (כא ז).

לעשות שכיתה ויש בזה קיום דין שבת, אלא דהתורה הוסיפה שיקיים דין זה של שבת ביום השביעי שקבעה תורה, אבל מ"מ באופן שנעלם ממנו אימתי שבת, וכבר לא יתכן שיקיים שבת כתיקונו ביום שקבעה תורה, אעפ"כ אינו נפטר מעיקר דין שבת שהוא ששת ימי המעשה ויום אחד למנוחה, ולכן חייב לקבוע לעצמו סדר הזה מעיקר הדין ודין תורה הוא.

וזוהו שכתב המגיד משרים דכיוצ"ב אף יציאת העבד בשביעית הרי הוא ג"כ דין שמיטה, שאף בשמיטה עיקר דין שמיטה הוא כמוש"ב, דהיינו שש שנים של עבודת קרקע ושנה אחת תנוח הקרקע, אלא שהוסיפה התורה עוד וקבעה נמי באלו שנים ינהג מלאכה והשביעית שתשבות הקרקע, אבל בעבד שם מתקיים עיקר הדין שמיטה ע"י מנין עצמו, נמצא דשש השנים שעובד בהם לרבו ובשביעית יוצא חפשי היינו דין שמיטה ממש, אלא שאין תלוי במנין של עולם אלא במנין שלו.

ובזה נחא לי הא דאיתא בסנהדרין (נ"ח:) דעכו"ם ששבת חייב מיתה

בתרגום יונתן אלהן בשנין דשמיטתא ובסימניא כו'. וקשה הא אין זה דין שמיטה אלא דין שש שנים ואינו תלוי בשמיטה של עולם, אמנם בספר מגיד משרים מקשה איפכא מפני מה יוצא העבד בשביעית והרי אי"ז שנת שמיטה, ומיישב שם דה"ז כיוצ"ב דהמהלך במדבר ואינו יודע אימתי שבת, מונה ששה ימים ומשמר יום אחד, ואף כאן העבד מונה שש שנים ועושה לו שמיטה בשביעית ויוצא ע"ש.

וביאור הדברים נראה דהנה אמרו בשבת (ס"ט:) היה מהלך במדבר ואינו יודע אימתי שבת, מונה שש ימים ומשמר יום אחד, ולכאורה אין יום זה שקבעו לשבת מובדל משאר הימים, שהרי אותו הספק הוא בכל הימים, אלא שענין יום הנקבע הוא זכר לשבת שלא תשתכח ממנו [ועפרש"י שם ד"ה בקדושתא], אמנם מהמגיד משרים מבואר דאמנם יום הנקבע דין שבת עליו, והיינו שענין שבת כשלעצמו אין תלוי דוקא ביום השביעי שקבעה תורה, אלא עיקר הדבר הוא לעשות ששת ימי מעשה וביום השביעי

ואפי' שבת בשני בשבת, ובמהרש"א שם
 (בחא"ג) נתן טעם לדבר לפי שהשבת היא
 ככלה לישראל, ולכך עכו"ם ששבת ה"ה
 כבא על כלת ישראל, והביא לטעם זה
 סימוכין מהשמו"ר ע"ש, ולכאורה טעם
 זה אינו שייך באם שבת בשני בשבת דאין
 שני בשבת כלה לישראל, אולם למבואר

ניחא דאף בישראל חשוב זה כשבת,
 מאחר דשבת בשני לאחר שעשה מלאכה
 ששה ימים, אלא שאין מתקיים בזה הדין
 הנוסף מה שאמרה תורה שינהגו שבת
 ביום שקבעה לו תורה בדוקא, אבל מ"מ
 דין שבת הוא, והרי ההולך במדבר אף זה
 חשיב ליה שבת וכש"נ.

ושמתי לך מקום אשר ינום שמה (כא יג).

כתב רש"י, אף במדבר שינום שמה
 ואיזה מקום קולטו זה מחנה לוייה.
 והנה במדבר היו למחנה לוייה ב' ענינים
 א. מדין שמירת המקדש וזה אף מצוה
 לדורות, וע"ז אמר הכתוב וסביב למשכן
 יחנו, ב. כמו שהיו ישראל חונים על
 דגליהם כן חנית הלויים היה סביב למשכן,
 וע"ז אמר הכתוב והלויים יחנו סביב
 למשכן העדות כמוש"ב מרן הגרי"ז בחי'
 עה"ת (פ' במדבר) ע"ש.

ולכאורה היה נראה שלאחר שנכנסו
 לארץ ובטל דין חניה דהלויים
 סביב למקדש, ומעתה מקום חנית הלויים
 הוא ערי הלויים, ואין מחנה לוייה
 שבמקדש אלא רק מדין שמירת המקדש,

א"כ לענין גלות שתלוי לכאורה בדין
 חניה של הלויים, וכדחזינן דנעתק מקום
 הקליטה אל ערי הלויים מקום חניתם,
 ומעתה הדין היה נותן שמחנה לוייה
 שבמקדש שאינו אלא מדין שמירת מקדש
 אינו קולט.

אולם מהגמ' זבחים (קט"ז): יראה לא
 כן, דאיתא התם דבשילה לא היו
 אלא שני מחנות וכו', ופרש"י דנסתלקה
 תורת מחנה לוייה מלקלוט, ומשמע דרק
 בשילה לא קלט אבל במקדש מחנה לוייה
 קלט, וצ"ת. [מיהו בודאי אין הדברים
 אמורים אלא במחנה לוייה ולא בעזרה, דאי
 לא תימא הכי ל"ל לרבות מזבח לקליטה,
 תיפו"ל שהוא בלא"ה בעזרה ופשוט.]

וגנב איש ומכרו ונמצא בידו מות יומת (כא טז).

במכילתא איתא למה נאמר, לפי שהוא
 אומר וכי ימצא איש גונב
 נפש מאחיו (דברים כ"ד), אין לי אלא

עדים על הגניבה עדים על המכירה מנין,
 ת"ל וגונב איש ומכרו ונמצא בידו וגו'.
 והכוונה בזה דהאי ונמצא הוא בעדים,